

Association Éducation Solidaire
Ecoles Pies de l'Afrique de l'Ouest

FES Fundació
Educació Solidària

CATALUNYA·MAMPATIM

UN NOU CENTRE A SENEGAL

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

1 Presentació
pàg 5

2 Cooperació internacional des dels municipis?
pàg 9

3 La nostra resposta
pàg 15

4 Caldes Solidària i Josep Artigas
pàg 21

5 Per què cal fer cooperació amb Àfrica?
pàg 29

6 Mampatim (Senegal)
pàg 35

7 Centre Catalunya - Sokone
pàg 41

8 El nostre somni
pàg 51

1 Presentació

Els documents que presenten projectes de cooperació per al desenvolupament normalment són documents molt tècnics on s'expliquen detalladament tots els aspectes importants, molt semblants als projectes d'enginyeria. No ho farem així en aquest document. Els aspectes tècnics els valoren els professionals de la cooperació al desenvolupament. El projecte, en un format tècnic, s'ha presentat al Fons Català de Cooperació per al Desenvolupament, els seus tècnics han valorat la proposta i l'han aprovat. En aquest document volem fer una presentació personal,

Juliol de 2018
Caldes de Montbui

tal com l'explicaríem a un amic, expliquem moltes coses que no cal explicar als tècnics de la cooperació però que ens cal explicar a la major part de persones dels nostres pobles, viles i ciutats petites.

Us hem de ser sincers, el projecte no serà possible sense vosaltres. Necessitem especialment la vostra col·laboració com a persones, necessitem que sentiu la necessitat d'implicar-vos en el treball per a la Justícia global. Aquest projecte és tan sols una de les moltes possibilitats per a fer-ho.

Albert Francolí
Daniel López
Albert Sanz
Caldes Solidària

2 Cooperació internacional des dels municipis?

Des de pobles, viles i ciutats petites no tenim capacitat de finançar la construcció de grans infraestructures, no podem pagar la construcció d'una carretera, ni d'una xarxa elèctrica, ni tan sols la construcció d'un hospital. Hi ha qui pot pensar que no s'escau realitzar cooperació internacional al desenvolupament des de municipis petits.

Una de les característiques de pobles, viles i ciutats petites és la proximitat a les persones. Aquesta característica fa que la cooperació des dels municipis tingui tot el sentit!!

La cooperació municipal ha d'actuar com un catalitzador, com un enzim. Ha d'afavorir processos de transformació cultural i social, processos on el més important no són els recursos econòmics sinó la relació entre les persones.

La cooperació municipal per al desenvolupament és un eina per provocar, per accelerar processos de transformació cultural i social tant a les nostres localitats com als pobles i comunitats dels països del Sud amb qui cooperem.

En química un catalitzador és una substància que incrementa la velocitat d'una reacció química. Facilita la transformació d'un estat a un altre, com un túnel que facilita la transició entre els dos costats d'una muntanya.

La cooperació internacional no tan sols pretén fomentar canvis als països que passen dificultats a causa de la pobresa o la violència. És una eina valuosa per incrementar el coneixement de la realitat de la nostra ciutadania, donar-los capacitat per millorar les seves opinions polítiques i els seus valors.

Els processos de transformació cultural i social esdevenen quan progressivament s'incorporen noves idees, nous valors a les cultures dels pobles. Aquesta incorporació tan sols és possible si diferents actors actuen amb objectius comuns. Les forces polítiques, les associacions, les escoles, les empreses,...

La cooperació internacional no ha de ser una tasca exclusiva de les associacions que específicament treballem amb aquesta finalitat com és el cas de **Caldes Solidària**. Els municipis no tan sols han de finançar projectes de forma directa o a través de convocatòries. És imprescindible que la cooperació internacional sigui coneguda per la població i serveixi per descobrir la realitat d'altres pobles.

La cooperació internacional per al desenvolupament ha de

ser un treball col·lectiu que involucri a diferents actors (partits polítics, associacions, escoles, empreses,...).

Un objectiu fonamental de la cooperació internacional realitzada des dels municipis és incorporar valors a la cultura pròpia com el de **Justícia global**. La cooperació no s'ha d'entendre com una acció bondadosa sinó com una **acció de justícia, un treball imprescindible**. Aquest objectiu està a l'abast de la cooperació que realitzen actors que estan propers a la ciutadania, és un objectiu molt difícil d'assolir per altres actors com les Agències de cooperació (AECID, ACCD,...) llunyanes als nostres carrers.

El concepte de Justícia global ha de formar part de la nostra cultura. Cada cop és més indiscutible que el futur de la humanitat és col·lectiu, cap poble pot ser ric i lliure si existeixen altres pobles pobres i oprimits.

El concepte de Justícia global s'ha d'incorporar a la **cultura pròpia** dels pobles.

3 La nostra resposta

DECLARACIÓ UNIVERSAL DELS DRETS HUMANS

Article 1

Tots els éssers humans neixen lliures i iguals en dignitat i en drets. Són dotats de raó i de consciència, i han de comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

Lamentablement els drets de les persones depenen enormement del lloc on has nascut. Si neixes a Catalunya els teus drets, les teves opcions de formar-te, de créixer com a persona són ben diferents de si has nascut en un país afectat per la pobresa o la violència. Cal treballar per fer real l'article 1 de la declaració Universal dels Drets humans, cal començar per comportar-se fraternalment els uns amb els altres.

Els països de la Unió Europea (UE) es plantegen construir el que ells anomenen "Centres d'acollida".

Discuteixen si construir-los en països del Nord d'Àfrica o en territori de la UE. Realment el que volen és crear centres de "tria", on es separarien les persones amb dret a ser considerades refugiades de les que migren per qüestions econòmiques.

Aquest és un exemple de la seva resposta a la injustícia global. La UE fa un gran esforç per fortificar les fronteres, per establir convenis amb els països africans per evitar la migració. Els dona suport econòmic, formació policial i militar, equipament. **Aques-**

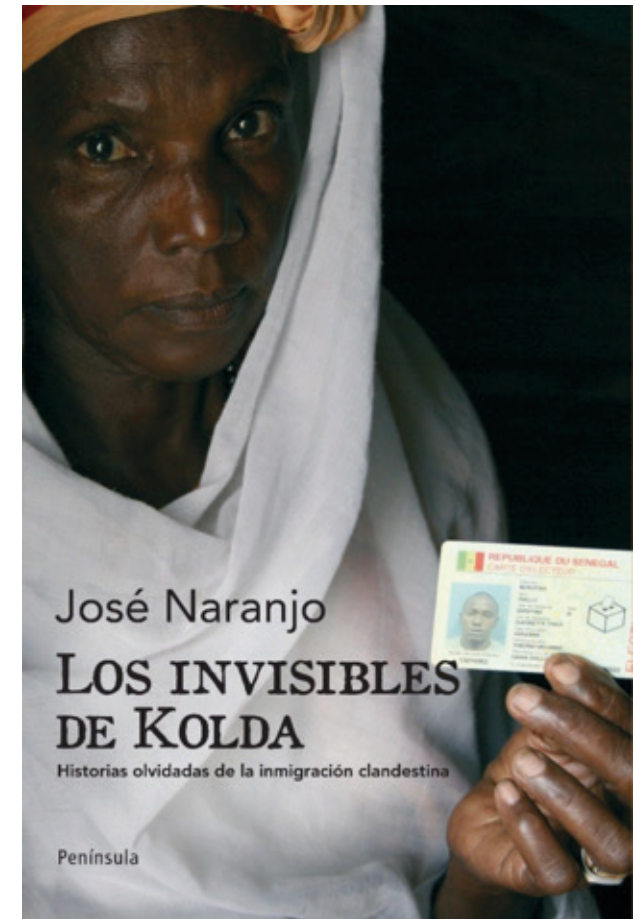
ta no és la resposta que cal! D'aquesta manera no resollem cap problema ans al contrari generem dolor, odis, pors.

A les fronteres els emigrants econòmics mereixen el mateix respecte que les persones que fugen de la violència i la persecució.

La nostra resposta, la resposta que hem de donar les persones, no ha de ser a les fronteres, ha de ser als llocs d'origen de les persones que migren. Cal fomentar processos de transformació cultural i social que promoguin canvis reals als pobles d'on els joves volen marxar per trobar una vida més digna.

A l'esquerra una cinta de selecció d'una granja on separen els mascles i les femelles, si és una granja de producció d'ous només es quedaran amb les femelles, si es tracta d'una granja d'engreix de pollastres només amb els mascles. Hi ha qui vol fer quelcom semblant amb les persones.

El projecte que presentem en aquest document s'està realitzant a Mampatim, una localitat de l'Alta Casamance (Senegal). La capital de la regió és Kolda. Ens cal recomanar-vos aquest llibre, "Los invisibles de Kolda". Explica perquè els joves de la regió lluitaven (lluiten) per arribar a les Canàries, i molt d'ells moren en l'intent. A hores d'ara el flux és molt petit per aquesta ruta, els acords d'Espanya amb Senegal i Mauritània (policials, econòmics) han fet més alt el mur que dificulta la ruta. Són invisibles, sovint nosaltres només recordem els que creuen la Mediterrània.

4 Caldes Solidària i Josep Artigas

Caldes Solidària és una petita associació d'àmbit local, de Caldes de Montbui.

Té per objectiu fomentar la solidaritat de la vila de Caldes amb les persones que passen dificultats a causa de la pobresa o de la violència.

A finals dels anys 80 un petit grup d'Objectors fiscals de Caldes de Montbui desviàvem els diners de la declaració de renda (IRPF) que corresponien al "Ministerio de Defensa" a finalitats socials. Sabíem que l'escolapi Josep Artigas treballava al Senegal amb molts pocs recursos, així que vam decidir fer-li arribar aquests recursos econòmics. Poc després vam decidir formalitzar el treball de cooperació internacional, i l'any 1991 vam promoure la creació de l'associació Caldes Solidària.

Caldes Solidària va néixer amb voluntat de col·laborar especialment amb aquells calderins i calderines que treballaven per al desenvolupament humà arreu del planeta, començant per en Josep Artigas. Però ho vam fer també amb en Raül Romeva quan va treballar als camps de refugiats a Bòsnia, o amb en Pere Albajar en el seu treball a la selva amazònica (actualment en Pere Albajar és el responsable a l'Organització Mundial de la Salut de la vigilància i control de la malaltia de Chagas).

D'esquerra a dreta:
Raül Romeva
Josep Maria Nogué
Daniel López
Arcadi Oliveras

***Un dels actes públics per
parlar de Pau i desenvolupament
humà.***

***Antiga Sala de Plens
Caldes de Montbui***

CALDES SOLIDÀRIA

Antecedents al Senegal

1 M'lomp

1991 i 2008

Centre de promoció agrícola

2 Sokone

1997

Centre Catalunya de Sokone

3 Karang

2002 i 2016

Centre agrícola

4 Pikine

2006

Centre social i
d'inscripció de Thiaroye

5 STEM-up!

2017

Ciència, tecnologia,
enginyeria i matemàtiques

6 Mampatim

2018

Centre Catalunya de
Mampatim

Des de 1991 Caldes Solidària ha fomentat la cooperació internacional per al desenvolupament a nombrosos països, però especialment al Senegal, ha impulsat també accions d'integració dels immigrants la major part de les quals van ser integrades en el treball propi de l'Ajuntament, i juntament amb altres actors locals ha aconseguit que la cultura de la Justícia global sigui àmpliament acceptada a la nostra vila.

Caldes Solidària és una petita organització, actualment sense cap professional contractat. El nostre treball és possible perquè col·laborem amb altres organitzacions com la **Fundació Educació Solidària**.

En **Josep Artigas**, calderí, enginyer tècnic agrícola i escolapi. Treballa al Senegal des de 1977, enguany fa 41 anys!

Un animador incansable, les seves paraules ens serveixen per explicar breument la seva voluntat:

“Ajudar en el desenvolupament humà i econòmic de la gent, i per ella mateixa, és la meva dèria”

Ha estat el responsable de nombrosos projectes de desenvolupament humà, especialment a la Baixa Casamance. El seu treball el va fer mereixedor del Premi de Cooperació Internacional per al Desenvolupament Humà que atorga el Consell Comarcal del Vallès Oriental (2008).

La seva experiència, el seu coneixement de la realitat senegalesa i la seva energia són una garantia d'un treball de qualitat!

Malgrat això, cal dir que la cooperació per al desenvolupament no és una tasca individual, no és una tasca d'herois" o de "sants". És un treball col·lectiu, un treball d'equip, on el protagonisme no recau en cap persona. En Josep Artigas és el nostre interlocutor, el nostre amic, els nostres ulls i oïdes però no és el nostre heroi!!! El seu treball és possible perquè hi ha una organització al Senegal que es fa responsable de la qualitat i la continuïtat del treball:

Els escolapis treballen al Senegal des de fa més de 50 anys!

5 Per què cal fer cooperació amb Àfrica?

ÀFRICA. TAN A PROP I TAN LLUNY!

*Discutim-ho amb dos
exemples concrets*

*Alemanya? França? I si inclo-
guéssim tota Rússia? Doncs no
és cap d'aquests, és Nigèria.
Amb més de 200 milions d'ha-
bitants és més poblat que cap
país europeu. Lagos la ciutat
més poblada de Nigèria, amb*

*D'aquest recuadre,
quin és el país amb
més habitants?*

*uns 17 milions d'habitants, té
més població que cap ciutat
europea. I la major part de no-
saltres no sabem quasi res de
Nigèria. La ignorància nostre
sobre els països africans ens
hauria de fer vergonya.*

Sense considerar Andorra la Vella, ni Madrid, quina és la capital d'Estat més propera a Barcelona? 527 km la separen de Barcelona, quina ciutat és?

Alger, la capital d'Algèria, amb uns 3 milions i mig d'habitants és una gran ciutat ben propera, amb una història extraordinària i ben desconeguda per la majoria de nosaltres.

Cooperar amb Àfrica servirà per acostar aquest continent als nostres pobles i ciutats, els joves podran descobrir que "existeix", que és diversa, rica en cultures, en història, en climes, en recursos,... Tan sols 14.4 km separen els dos continents!

Cooperar amb Àfrica ha de servir per descobrir que els africans han de tenir els mateixos drets i dignitat que nosaltres.

A l'Àfrica hi trobem molta població que viu en situació de pobresa, cooperar amb Àfrica és també simplement una qüestió de justícia

La cooperació internacional ha de respectar la dignitat dels pobles amb els que es treballa, la cooperació no ha de ser una almoïna, és una qüestió de Justícia. La història recent de l'Àfrica ens mostra les raons de la injustícia.

L'esclavatge.

No tan llunyà en el temps!

Entre els segles XVI i XIX, els galions van traslladar milions d'africans (tot i que és difícil establir la xifra exacta, podem calcular entre onze i tretze milions), homes i dones joves, reduïts a l'esclavitud, cap a les seves colònies d'Amèrica del Nord, Amèrica del Sud i del Carib. Es van comprar éssers humans a canvi de rom, pólvora i altres productes destructius o inútils. El mal produït a l'Àfrica no va ser solament psicològic i espiritual, a causa de la humiliació soferta, sinó que va suposar un perjudici econòmic, demogràfic i social decisiu.

La humiliació segueix:

La colonització

Després del tràfic d'esclaus, Àfrica va patir l'etapa colonial.

Tot i que aquesta etapa històrica va durar poc (menys d'un segle), va suposar també un canvi radical en les estructures i les mentalitats dels pobles africans. El dinamisme del comerç i la indústria europeus, la necessitat de mercats i de primeres matèries, la ideologia imperialista i de superioritat racial, la il·lusió o l'excusa de portar la Civilització i l'Evangelí a tot arreu, i la superioritat tecnològica són alguns dels factors que van propiciar la conquesta i dominació de l'Àfrica per part d'Occident. L'efecte va ser, entre altres coses, la descomposició de les estructures tradicionals africanes: estructures polítiques, culturals, religioses..., tot el que, en definitiva, constitueix la identitat i l'orgull i la dignitat de cada comunitat.

Per exemple, Senegal va assolir la independència l'any 1960!!! Realment fa molts pocs anys!!! Tan sols 58 anys!!! Construir o reconstruir una societat amb caràcter propi requereix fer molt camí!!!

CAL COOPERAR:

- 1.** Lluitar contra el desconeixement de la nostra societat.
- 2.** És una qüestió de justícia.

6 Mampatim (Senegal)

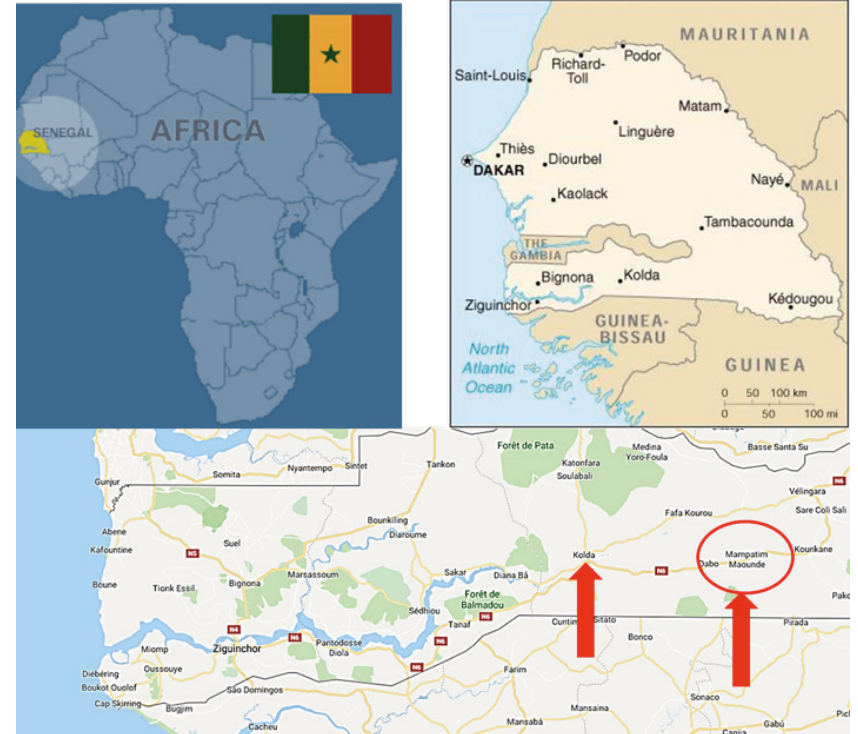
En els mapes següents podem localitzar Mampatim. Al sud del Senegal, a la regió de la Casamance. A l'interior tenim l'Alta Casamance on Kolda n'és la capital.

El poble de Mampatim té uns 17500 habitants, on més del 50 % té menys de 20 anys.

Una població molt jove, i amb molts pocs recursos, començant per una educació que no els obre portes cap un futur professional. Una educació amb poc suport i

preocupació dels pares i de l'entorn local. Com a conseqüència d'això, trobem escoles amb un alt abandonament escolar. La taxa d'escolarització del sector es del 50 %, el 32 % dels alumnes que acaben el nivell del certificat d'estudis primaris no torna a l'escola, altres fins i tot abans. La situació és força pitjor que a bona part del Senegal on la taxa d'escolarització és bastant més alta.

La insuficient preparació professional dels joves fa impossible

arrencar, en aquestes condicions, un procés de desenvolupament social i econòmic.

A més manquen estructures de reflexió, de formació i d'ajuda a la inserció dels joves en el seu propi mitjà de vida.

I no existeixen espais i estructures per l'agrupament, la promoció i l'esbarjo, dels infants i sobretot pels joves.

Els joves necessiten un espai per trobar-se i impulsar projectes que desenvolupin el seu entorn.

En molts aspectes existeix una gran dependència de l'exterior, de la cooperació internacional, de les remeses dels familiars que han emigrat.

Aquesta situació provoca que els joves abandonin l'escola prematurament per buscar una activitat econòmica que pugui satisfer les seves necessitats econòmiques i finalment fa que el jovent tendeixi a marxar cap a les grans ciutats o cap a l'estranger.

Molts joves es dediquen a la tala il·legal pel comerç de fusta, provocant efectes difícils de revertir en el medi ambient.

Ens trobem doncs amb un entorn rural amb pocs recursos, amb la dificultat afegida d'una baixa pluviometria la major part

de l'any. On no es porten a terme accions per rehabilitar el territori, ni de conservació del sòl malmès per l'erosió, ni accions per prevenir la desertització agreujada per la tala il·legal de fusta i bambú i les cremes de boscos per destinar-los a pasturatge d'animals.

A Mampatim la societat canvia molt lentament, més lentament que a altres zones del Senegal. El progrés cultural i intel·lectual dels infants i joves avança amb una velocitat irrisòria. Un poble quasi aturat en el temps.

Bosc arbustiu

Infants en una escola primària de Mampatim

Sala pel jovent de Mampatim (quasi en runes)

Focs per recuperar pasturatge i conreus.

7 Centre Catalunya·Sokone

Entrada del Centre Catalunya a Sokone

Explicar el projecte Centre Catalunya-Mampatim no serà difícil. És un projecte que ja existeix! Fa molts anys que és una realitat, no a Mampatim però sí a Sokone, una altra ciutat de Senegal.

Sokone es troba força lluny de la regió de l'Alta Casamance, està uns quilòmetres per sobre de Gàmbia. Allà, a finals dels anys 90 en Josep Artigas va liderar la construcció del Centre Catalunya-Sokone. Un centre gestionat per una associació de joves (AFODEJ).

D'aquesta manera, el Centre Catalunya-Sokone ens serveix per poder mostrar on volem arribar. El camí serà molt difícil, pel seu elevat cost econòmic i perquè els joves de Mampatim es troben en una situació cultural pitjor que la que tenien els joves de Sokone a finals dels anys 90.

El nucli central del Centre Catalunya és un gran recinte amb múltiples instal·lacions. A la figura següent, que va elaborar en Josep quan estàvem preparant el projecte, es mostra una visió global del conjunt.

El Centre Catalunya ofereix servei als joves de Sokone i dels pobles propers en tots els aspectes

que són importants per a ells, tal com s'explica a la porta d'entrada:

- ✓ Formació
- ✓ Inserció laboral
- ✓ Desenvolupament

- ✓ Cultura
- ✓ Esport
- ✓ Lleure

Formació, inserció laboral Esport

La formació professional és probablement la tasca més important a portar a terme. El Centre Catalunya va establir convenis de col·laboració amb artesans locals, el Centre els millorava la infraestructura dels seus tallers i els artesans es comprometien a admetre aprenents. La formació teòrica es realitza a la seu del Centre Catalunya.

Vam comprar equipament modern de fusteria, no es va trobar cap taller amb condicions per poder acollir-la, així que va ser necessari construir un taller de bell nou. En una de les fotografies següents podeu veure en Josep Artigas i en Pere Artigas, el seu germà. En Pere, membre de Caldes Solidària, és fuster i es va responsabilitzar de la formació inicial per poder utilitzar la maquinària adquirida.

A hores d'ara els que van ser els primers aprenents del Centre Catalunya disposen de tallers propis, els més grans i productius de la regió de Sokone!

A la nostra societat l'esport juga un rol molt important en la formació dels joves, la major part de joves practiquen regularment algun esport. De la mateixa manera, tenir accés a la realització d'activitats esportives és molt important per els joves de qualsevol lloc del món, també al Senegal!

El Centre Catalunya ofereix instal·lacions per a la realització d'esports. Actualment els esportistes de la regió de Sokone destaquen al Senegal. El Centre Catalunya ha estat el catalitzador d'aquest procés. Al Centre es practica bàsquet, handbol, voleibol, karate i taekwondo.

Un exemple del ressò que té l'esport a Sokone:

Lleure

Música per ballar, cinema, percussió, teatre,... La cultura i el lleure han d'anar sempre juntes. Una vida digna per als joves necessita també estones de lleure.

Perspectiva de gènere

Les dones són una peça clau en els processos de desenvolupament humà, aquest fet es té ben present en les activitats de cooperació per al desenvolupament, també al Centre Catalunya.

A les següents figures es pot veure en imatges el treball específic que es fa al Centre Catalunya per noies i dones:

Com es va finançar el projecte?

El Centre Catalunya va ser un projecte de molta envergadura. Es va finançar a través del Fons Català de Cooperació per al Desenvolupament (projecte 370 FCCD 1997-1999) amb recursos de diversos municipis (Caldes de

Formació de noies al Centre Catalunya

Formació professional de dones al Centre Catalunya

Activitats de lleure per a tothom

Montbui, Les Franqueses del Vallès, Lliçà d'Amunt, Palau-Solità i Plegamans i Sentmenat, i la Diputació de Barcelona) i de diverses associacions (Caldes Solidària, Lliçà Solidari, Sentmenat Solidària, Mans Unides). Actualment

el funcionament del centre s'autofinança a través dels seus propis ingressos. Si voleu veure el Centre, si voleu conèixer en Josep Artigas ho podeu fer sense moure's de casa:

<https://vimeo.com/38319917>

8 El nostre somni

El nostre somni es poder veure els joves de Mampatim gaudint d'un centre com el que existeix a Sokone. Som conscients que la proposta supera la nostra capacitat com associació, volem tornar a repetir el procés que vam fer a finals dels anys 90, quan vam aconseguir alinear persones i uns quants Ajuntaments. El Centre va ser una realitat per l'esforç conjunt.

El que us hem presentat no és un projecte. És un programa de treball, un procés de transformació, un programa d'acompanyament al llarg dels anys per crear teixit social,...

Des de Caldes Solidària estem a la vostra disposició per venir a explicar-ho al vostre municipi, per ajudar-vos a fer xarxa, a empènyer cap a una transformació cultural als nostres carrers.

Necessitem la vostra ajuda!

PROJECTE

Nou Centre Catalunya - Mampatim

Primera etapa
80.000€ (aprox)

Construcció principal

Sala Polivalent com a primer espai

El projecte l'hem presentat a l'Ajuntament de Caldes de Montbui i al Fons Català de Cooperació al Desenvolupament i cerquem més suports.

El projecte té certa envergadura i aquesta és només la primera fase.

La construcció de la resta d'espais del Centre i accions a desenvolupar progressivament s'han previst per 3 anys fins al 2020:

- **Construcció** centre sociocomunitari per a joves: terrenys esportius, tancament i mur, serveis, etc
- **Sensibilització** i difusió del projecte, crear estructura associativa.
- **Organització** d'activitats esportives i de lleure, culturals, programes de formació, alfabetització per adults, reforç escolar, etc.
- **Impulsar i acompanyar** activitats per a grups de dones de la població, etc.

El somni comença a ser realitat

CASAL D'ESTIU

JULIOL 2018

Per a infants i joves gestionat per joves voluntaris senegalesos:

Donatius directes a aquest projecte al compte de la Fundació Educació Solidària:

ES92 0128 0362 5101 0001 9316

Demaneu-nos el formulari de donacions o descarregueu-lo a **www.caldessolidaria.org** i podreu així demanar un certificat de la vostra donació perquè sigui desgravable a la declaració de l'IRPF o de l'Impost de Societats.

Si voleu més informació:
info@caldessolidaria.org

Per enfortir la nostra capacitat de treball **necessitem més socis!**

Associa't a Caldes Solidària:

Demana'ns el formulari de sol·licitud en paper a:

info@caldessolidaria.org

O bé fes-te soci des de la web:
www.caldessolidaria.org

PRESENTACIÓ DEL PROJECTE

CATALUNYA·MAMPATIM

UN NOU CENTRE A SENEGAL

peul djaraama bui

wolof jërëjëf

francès merci

diola yoooi

Disseny: Lena Macau Sanz

Imprès a: Apunts

Empresa d'economia social dedicada a donar oportunitats laborals a persones amb problemes de salut mental.

www.cetapunts.org

Amb el suport de:

**Ajuntament de
Caldes de Montbui**

FES Fundació
Educació Solidària

Association Éducation Solidaire
Écoles Pies de l'Afrique de l'Ouest